

podstatně se lišící od pohledávky oné. To platí i o rozhodčím výroku, jehož se dovolává žalující. Výrokem tímto nenastala, pokud se týče právního podkladu vymáhané pohledávky žádná změna a, že tomu tak, je zřejmo i z rozhodčího výroku samotného, jenž přisuzuje 20.541.70 hol. zl. žalující z důvodu náhrady škody. Dovolává-li se žalující ve své přihlášce k úpadku tohoto rozsudku rozhodčího, uplatňuje tím i podle obsahu jeho jako důvod své pohledávky náhradu škody, tedy též důvod, který uplatňuje v nynější žalobě. Z těchto úvah má soud odvolací za to, že důvod v přihlášce uplatňovaný i onen v žalobě k platnosti přiváděný jsou stejné a s hlediska tohoto jest vycházeti při posuzování a rozsuzování žalobního nároku.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Rekurs napadá usnesení odvolacího soudu z toho důvodu, že právní důvod žalobního nároku a přihlášky pohledávky žalující strany v úpadkovém řízení není totožný. Není však opodstatněn. Lze v podstatě odkázati na správné důvody napadeného usnesení. Dle jeho zjištění prohlásila žalobkyně v úpadku, že jí úpadce dluží podle rozsudku rozhodčího soudu ze dne 12. června 1925 z obchodu dřívím 20.541.78 hol. zl. a útraty rozsudku 500 hol. zl. Dle prohlášení ředitele kanceláře krajského soudu ze dne 10. září 1925 byla úpadkyně tímto rozhodčím rozsudkem odsouzena k zaplacení uvedené částky z důvodu náhrady škody. Táž pohledávka z důvodu náhrady škody a tytéž útraty jako útraty rozhodčího řízení byly nyní zažalovány za účelem zjištění následkem popření správce úpadkové podstaty při zkušebním roku. Rozsudek ničeho nemění na právním důvodu nároku, jenž je takto po právu zjištěn vykonatelně.

Čís. 6720.

Pokud dlužno v úmluvě stran spatřovati zákaz postupu pohledávky. Zákaz postupu pohledávky jest platným s účinkem, že protismluvný postup působí i proti třetím osobám, nedá-li si postoupený dlužník takový postup líbiti. Zákaz postupu jeví účinek proti postupníku i tehdy, když o něm nevěděl. Obdoby §u 364 c) a § 367 obč. zák. nelze tu použiti.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1927, R I 1167/26.)

Co do předchozího děje poukazuje se na čís. sb. 5396. Procesní soud první stolice po té žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl. D ů v o d y: Právním názorem nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 27. října 1926, Rv I 993/26 jsou vázány nižší soudy. Ježto soud první stolice nevyšlechl svědky Otto Sch-a a Eduarda K-a o okolnosti podle právního názoru dovolacího soudu rozhodné, zda postup pohledávky Dra W-a třetímu byl vyloučen smlouvou

mezi ním a žalovanou stranou, byli proto vyslechnuti tito dva svědci o tom soudem odvolacím. Na základě jejich výpovědí bylo zjištěno, že taková úmluva se nestala. Na úmluvu tu nelze usuzovati z toho, že Dr. W. řekl: »Máte mne úplně v ruce a nemohu s touto knížkou ničeho začítí«. Nebyl-li vyloučen mezi stranami postup smlouvou, měl se zabývati soud prvé stolice tím, zda a která pohledávka příslušela žalované straně proti Dru W-ovi a rovněž tím, zda knížka byla vinkulována na heslo a zda je žalobce znal. Proti tomu uplatňuje vhodně žalobce, že postup smlouvou byl vyloučen, že taková záповeď' neb také jen vinkulace knížky ve prospěch pohledávky žalované strany nebyla poznamenána v knížce a že Dr. W. odevzdal knížku žalobci skutečně na místě placení.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by nehledě ke zrušovacímu důvodu, jehož použil, jednal po zákonu o odvolání.

D ů v o d y:

Oprávněn jest rekurs, pokud uplatňuje důvod nesprávného právního posouzení věci v otázce t. zv. zákazu postupu. Podle směrnic daných ve zrušovacím usnesení dovolacího soudu ze dne 27. října 1925 č. j. Rv I 993/25 (čís. 5396 sb. n. s.) mělo býti především zjištěno, zda jsou správná tvrzení žalovaného úvěrního ústavu, která byla uvedena v odst. a) zrušovacího usnesení, a byl již tehdy vysloven právní názor, že, kdyby tomu tak bylo, nebyl by postup pohledávky platný a byl by již tím odňat žalobě podklad, čímž bylo míněno, že by žalobce jako postupník Dra. W-a nebyl k žalobě oprávněn. První soud zjistil podle výpovědi svědka Otto Sch-a ve spojení s výpovědí svědka Eduarda K-a, že postupitel Dr. W. byl se žalovaným úvěrním ústavem v kontokorentním obchodním styku, ačkoli nebyl členem družstva; že s ním bylo výslovně ujednáno při každém příkaze, jež Dr. W. žalovanému ústavu dal, že všechny jeho pohledávky proti ústavu, ať jsou jakékoliv, mají sloužiti ke krytí jeho závazků; že s ním bylo zejména také smluveno, že též jeho vkladní knížka, o niž v tomto sporu jde, má sloužiti ke krytí jeho závazků a žalovaného ústavu; že tato úmluva byla také učiněna, když v říjnu 1922 Dr. W. dal žalovanému ústavu příkaz, by pro něho »předprodal« 10.000 švýc. fr. Odvolací soud na tomto skutkovém zjištění prvního soudu nic nezměnil, avšak vyslechnuv tytéž svědky ještě o tom, zdali postup pohledávky Dra. W-a byl smlouvou vyloučen, a doplniv zjištění prvního soudu ještě v tom směru, že Dr. W. zástupcům ústavu řekl: »Máte mne úplně v ruce a nemohu s touto knížkou nic počítí«, došel přes to k právnímu závěru, že se úmluva o vyloučení postupu pohledávky mezi stranami nestala. Nejde v tomto směru o skutkové zjištění, třebaže se odvolací soud vyjadřuje v ten rozum, že bylo zjištěno, že se taková úmluva nestala, nýbrž jde o úsudek, o právní posouzení věci, čehož si byl odvolací soud dobře vědom, neboť jednak hned v další větě uvádí, že na úmluvu tu »nelze usuzovati«, jednak by byl nevyhradil svému zrušovacímu usnesení pravomoc, věda, že by dovolací soud na skutkovém zjištění a tím i na zrušovacím usnesení nic změnit nemohl. Právnímu posouzení věci odvolacím soudem nelze při-

svědčiti. Podle čl. 278 obch. zák. a §u 914 obč. zák. jest vykládati smlouvy podle vůle stran a podle pravidel poctivého obchodního styku a nemá se lpěti na doslovu výrazu. Vykládá-li se takto zjištěné ujednání stran, nelze dojíti k jinému závěru, než ke kterému došel první soud, že totiž stranám šlo o to, by postup pohledávky Dra. W-a na jiného věřitele byl vyloučen, by pohledávka z jeho majetku nevyšla a by byla ústavu pro jeho vzájemné nároky vznikající mu proti Dru. W-ovi jako nečlenu z obchodního spojení zjednána záruka tím způsobem, že pohledávky Dra. W-a mají sloužiti ústavu za jistotu, za »krytí« pro jeho vzájemné nároky, a že měla býti ústavu poskytnuta možnost případného započtení i pro budoucnost a takto bezpečnější záruka, než by mu poskytoval zákon v §§ 1396 a 1442 obč. zák. o možnosti započtení vzájemných pohledávek i proti postupníkovi. Nelze dojíti k jinému závěru, zejména uváží-li se jednak výrok Dra. W-a »máte mne úplně v ruce a nemohu s touto knížkou nic počítí«, jednak že Dr. W. nebyl členem žalovaného družstva a že tedy družstvu muselo na tom záležitosti, by jeho vzájemné nároky byly zajištěny. Podle toho nelze vykládati úmluvu jinak, než že Dr. W. měl býti vůči ústavu smlouvou obmezen v jednostranném nakládání svým vkladem a že jej tudíž nesměl jednostranně jiné osobě postoupiti. Již ve zrušovacím usnesení dovolacího soudu bylo vysloveno, že postoupený dlužník může se vzepřítí postupu, který byl smlouvou mezi ním a původním věřitelem vyloučen. Takové »zákazy postupu« nutno pokládati za platné s účinkem, že protismluvní postup působí i vůči třetím osobám, nedá-li si postoupený dlužník postup líbiti, že jest tedy takový postup relativně neplatný nebo bezúčelný. Nelze tu obdobně použítí předpisu §u 364 c) obč. zák., jenž upravuje jinou věc, a jak jest naopak za to míti, že takové zákazy postupu jeví účinek i proti postupníkům a to i tehdy, když o smluvním zákazu postupu nevěděli, když tedy byli bezelstní. Pohledávky nejsou podle své povahy určeny pro obchod a mohou býti úmluvou stran obmezeny co do postoupitelnosti právě tak, jako mohou býti úmluvou stran obmezeny jinak, na př. podmínkou nebo doložením času. Strany mají úplnou smluvní volnost a mohou srovnalou vůlí utvořiti pohledávku toho obsahu, že dlužník má býti dlužníkem jen určité osoby a že věřitel nemůže proti vůli dlužníka postavití na své místo jiného věřitele. Taková úmluva stane se podstatnou součástí dotyčného právního poměru, náleží k obsahu pohledávky a není o sobě ničím nedovoleným. Dlužník může míti zájem na tom, by postup pohledávky vyloučil a takto zabránil vstupu jiného věřitele na místo původního věřitele na př. proto, že mu pohledávka slouží ke krytí jeho vzájemných nároků, jak se stalo i v tomto případě. Dlužník chce míti svého »věřitele v ruce«, jak i v souzeném případě podle zjištění odvolacího soudu věřitel Dr. W. se k zástupcům úvěrního ústavu vyjádřil. Smluvní zákaz postupu zastupuje tu hospodářsky tutéž úlohu, jako dání jistoty nebo zřízení zástavy, neboť i pohledávky mohou býti předmětem zástavního práva (§ 448 obč. zák.), a to i vzájemné pohledávky, příslušející dlužníku proti věřiteli. Ochrana postupníka proti takovým zákazům postupu, třebaže o nich nevěděl, byla by právě tak málo na místě, jako jeho ochrana proti postupům pohledávek neexistentních, již zaniklých, podmíněných, časem obmeze-

ných, nebo již dříve jiné osobě postoupených. V tom jest právě risiko nabytí pohledávek postupem, které nese postupník a nikoli postoupený dlužník. Předpisu §u 367 obč. zák. nelze tu užítí ani obdobně, protože upravuje docela zvláštní případy a platí právě jen v případech jím upravených. (Srv. v témže smyslu z literatury Ehrenzweig II/1 str. 236, Hasenöhrl str. 180—183, Krasnopolski str. 268, Stubenrauch k § 1393 obč. zák. odst. II a), pojednání Dra Gellnera v Zentralblatt für die Juristische Praxis z roku 1913 str. 1—12 a z judikatury rozhodnutí nejvyššího soudu dříve ve Vídni ze dne 17. září 1912 Rv II 709/12 čís. 6043 Gl. U. n. ř.). Posuzuje-li se úmluva stran s těchto hledisek, vidno, že i tu strany, třebaže to výslovně nevyjádřily, měly na mysli vyloučení postupu a chtěly postup vyloučiti. Nezáleží na tom, že a proč tento zákaz nebyl poznamenán do knížky označené jako »výťah z knihy vložených kapitálů« a nezáleží na tom, zdali a v jaké výši žalovanému ústavu vzájemné pohledávky proti Dru. W-ovi, nyní proti jeho pozůstatosti, skutečně příslušejí, neboť ústav podle ujednání s Drem. W-em není povinen uznati žalobce za postupníka Dra. W-a a za svého věřitele a není povinen vůči němu dokazovati, jaké má vzájemné pohledávky, které by se k odpočtení hodily. Z toho, co posud uvedeno, vyplývá, že není třeba dalšího jednání a zjišťování ve směrech naznačených ve zrušovacím usnesení odvolacího soudu a bylo tedy rozhodnuto, jak se stalo.

Čís. 6721.

O návrhu dostavivší se strany, by byl vynesena rozsudek pro zmeškání, nelze rozhodnouti dříve, než byl o průběhu ústního jednání sepsán protokol, stranám přečten, po případě k nahlédnutí předložen, a jimi podepsán.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1927, R I 4/27.)

K návrhu žalovaného vynesl soud první stolice (okresní soud v K.) rozsudek pro zmeškání žalobcovo, jímž byla žaloba zamítnuta. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a uložil prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ve věci dále jednal a znovu rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Z úřední zprávy prvního soudu jest zjevno, že prvý soud vyhověl návrhu strany žalované na vydání rozsudku pro zmeškání dříve, než začal diktovati protokol o ústním jednání. Tento postup příčí se zákonu. Prvý soud byl povinen, by především sepsal o průběhu ústního jednání protokol, ve kterém bylo uvéstí také usnesení, jímž jednání bylo prohlášeno skončeným, načež měl býti protokol dostavivším se stranám přečten po případě k nahlédnutí předložen a jimi podepsán (§§ 208 a násl. c. ř. s.). Teprve pak mohl prvý soud uvažovati o tom, je-li návrh strany žalované na vydání rozsudku pro zmeškání důvodným, a po-